

Методичний коментар до уроку “Між небом і землею”

Неосяжні простори

Улюблене привітання

Запропонуйте дітям пригадати, як ми віталися протягом двох місяців, і привітатися так, як сподобалося найбільше.

Інший варіант — на уроці ми роздивляємося пейзажі: на одному — неосяжні простори без кінця і краю, на другому — ліс, де причаїлося відлуння. Тож можна запропонувати дітям або привітатися з травами, степом, сонечком тощо, або привітатися відлунням (перша дитина розпочинає, а далі всі повторюють, немовби відповідає луна).

Діти також можуть самостійно придумати інші варіанти привітань — спонукайте їх до творчої самостійної роботи.

Знайомимося з художником

Андрій Шильдер — художник-пейзажист, створював також театральні декорації. У 1903 році став академіком пейзажного живопису.

Народився в сім'ї художника Миколая Шильдера. Спочатку Шильдер-молодший захоплювався малюванням карикатур, потім, побачивши, як працюють з натури батько і його приятелі, спробував сили в інших жанрах. Батько подарував йому кілька естампів чудового швейцарського пейзажиста і талановитого графіка Олександра Калама. Хлопчика так вразили ці картини, що він захопився пейзажем.

Художньої освіти митець не мав — навчався у Івана Шишкіна, відвідуючи його майстерню. Їздив з ним до Криму та Біловезької пущі. Як і Шишкін, Шильдер завжди приділяв особливу увагу правдивому і точному малюнку, реальному відтворенню форм і деталей пейзажу.

Він досягнув видатних результатів не лише в живописі, а й у малюванні пером і вугіллям. Знайомство з Архипом Куїнджі розбудило любов Шильдера до світлових ефектів.

Андрій Шильдер також був прекрасним шахістом.

Степ навколо

Помандруймо у безкраї простори степів. На півдні Донеччини є заповідник “[Хомутовський степ](#)”, де зберігся незайманий куточок дикої поля, який ніколи не бачив плуга. Саме у степах можна побачити, як зустрічаються земля і небо. У степу всі рослини невисокі, тому ніщо не заважає оку побачити безкраю далечінь.

Розгляньте з дітьми картину Андрія Шильдера “У степу”.

Ранок. Сонечко прокидається, прикрашаючи небо яскравою загравою, висушуючи росинки, які причаїлися на рослинах. Починається новий день. Господар степу орел лине над землею, оглядаючи свої володіння.

- Розкажіть за картиною про степ. Який він? Як упізнати степ?

- Чим вас вразила ця картина?
- Що у степу можна побачити особливого, такого, чого не можна побачити в лісі?
- Уявіть, що бачить птах. Що це за птах?
- Які звуки можна почути в степу?
- Пригадайте картини цього жанру, які ви вже бачили. Що в них спільного?
- Дізнайтеся, які особливі рослини є у степу. А яких рослин у степу ми не побачимо?
- Як зміниться картина, коли до рослин завітає вітер?
- Про що вітер і трави можуть розмовляти? Порадьтеся з однокласниками/однокласницями і передайте їхню розмову.

Далека далечінь

Покажіть на картині, де зустрічаються земля і небо. Чи знаєте ви, як називається ця лінія?

Обрій — уявна межа небосхилу і земної поверхні.

- Пригадайте якомога більше синонімів цього слова. Який із них, на вашу думку, найвлучніший? Чому?
- Обрій на картині чіткий чи розмитий?
- А чи бачили ви колись обрій? Де саме? Опишіть його?

Розгляньте пейзаж Іллі Остроухова "Золота осінь".

- Чому художник саме так назвав картину?
- Чим цей пейзаж відрізняється від степу?
- Чи видно на ньому обрій? Чому? Що може заважати його бачити?
- Поміркуйте, чому в містах і селищах обрію майже не видно.
- Чому не на всіх пейзажах видно обрій? Поясніть відповідь.

Діти можуть зібрати добірку пейзажів чи світлин із пейзажами та роздивитися їх.

Пейзаж рідного краю

Пригадайте свій улюблений краєвид у вашому місті чи селищі.

- Чому він вам до вподоби?
- У яку погоду він має особливо гарний вигляд?

Якщо складно пригадати, вийдіть на вулицю, озирніться, погляньте в далечінь. Зігніть цупкий аркуш паперу, як підзорну трубу, подивіться крізь неї, виберіть гарний краєвид.

- Уявіть свою майбутню картину. Якої форми вона буде — круглої чи все-таки прямокутної або квадратної?
- Умостіться зручненько, візьміть фарби і пензлик.
- Намалюйте куточок осінньої природи.
- Придумайте назву пейзажу.
- Чи можна на вашій картинці побачити обрій? Чому?
- Доберіть музику, яка пасуватиме до вашого пейзажу.

Комп'ютерно-пальчикова графіка

Не всім дітям подобається малювати фарбами та олівцями на папері, та й переносити такий малюнок у комп'ютер непросто — може погіршитись якість зображення. Спробуйте запропонувати дітям малювання у графічному редакторі на смартфоні або планшеті. У такого малювання є свої переваги й недоліки, але одна перевага незаперечна — новизна, широкі можливості подальшого використання малюнків.

Окрім того, малюємо пальчиками, як колись починали малювати в садочку (звісно, і школярі малюють пальчиками, але це вже не таке малювання, як у малюків). Раджу малювати саме пальчиками і не використовувати стилуси: це зовсім інше відчуття, ми немовби продовжуємо свої рухи на папері, відчуваємо кожную лінію.

Отже, починаймо!

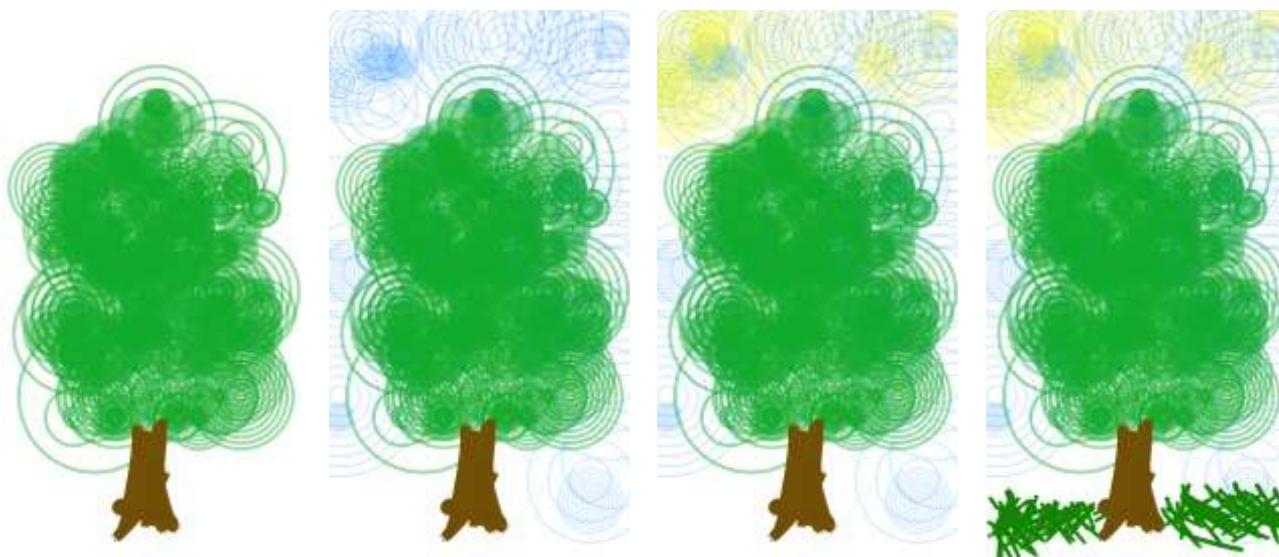
1. Обираємо нескладний графічний редактор — наприклад, *Sketcher Free*, *Funny Pictures*.

2. Даємо дітям час засвоїти основні функції, знайти цікаві ефекти, яких складно досягти, малюючи пензликом чи олівцями.

3. Починаймо малювати пейзажі.

Раджу запропонувати дітям створити літній пейзаж, а потім на ньому ж показувати (домальовувати жовтими та червоними барвами), як настає осінь, а потім і зима. Переваги такої роботи в тому, що ми матимемо послідовність малюнків для мультфільму. Ось такою може бути послідовність роботи.

Створення пейзажу

Зміна пір року

Технологія створення послідовності малюнків така: плануємо, як малюватимемо, малюємо верхнім шаром на вже готовий малюнок, як тільки зображення готове, запам'ятовуємо його під іншим іменем (добре якщо в імені число задаватиме послідовність кадрів майбутнього мультфільму).

Мультфільм можна створити за допомогою програм PowerPoint (можна зберегти презентацію у форматі відео — mp4, wmv тощо) або Кіностудії Windows Live — послідовно вставити фото, можна створити музичний супровід. Приклад такого мультфільму дивіться за посиланням "[Літньо-осінньо-зимове дерево](#)".

Цю роботу можна продовжити

- *На основі малюнків створити мультфільм про те, як настає осінь.*
- *Зібрати колекцію картин, де можна побачити обрій.*
- *Скласти історію чи казку про те, як її персонажі шукали обрій або хотіли зазирнути за обрій.*